

OBSAH

I. ZÁKLADNÍ POZNATKY

1,1. Historický vývoj meteorické astronomie	8
1,2. Meteory v zemské atmosféře	16
1. Roztřídění meteorů	16
2. Hmoty meteorů	18
3. Procesy při průletu meteoru atmosférou	21
4. Meteority	25
5. Meteorické stopy	27
1,3. Sporadické meteory	31
1. Denní variace	31
2. Roční variace	36
1,4. Meteorické roje	38
1. Pojem	38
2. Význačné meteorické roje	39
3. Denní meteorické roje	42

II. METODY VÝZKUMU METEORŮ

2,1. Visuální určování frekvencí	48
1. Způsob pozorování	48
2. Čistý čas pozorování	51
3. Vliv oblačnosti	51
4. Vliv průzračnosti ovzduší	54
5. Skupinová pozorování	56
6. Osobní koeficienty	58
7. Rojové meteory	60
8. Redukce frekvence na radiant v zenitu	64
9. Drobné meteorické roje	66
10. Ostatní údaje o meteoru. Protokoly	67
11. Druhy statického pozorování	71
12. Co dělat při vysoké frekvenci	73
13. Pozorovací program astronoma-amatéra	73

2,2. Výpočet hmoty a hustoty meteorického roje	74
1. Vymezení pozorované oblasti	76
2. Pozorované frekvence	77
3. Vliv omezeného zorného pole a citlivosti oka	78
4. Oprava na zenitovou jasnost meteorů	80
5. Vztah mezi jasností a hmotou	84
6. Výpočet hustoty	89
7. Výpočet celkové hmoty roje	89
8. Průměrná vzdálenost mezi meteory v roji	90
2,3. Určování radiantu zakreslováním	91
1. Zakreslování	91
2. Určení radiantu z průsečíku stop	93
3. Hledání nových radiantů	98
2,4. Určování atmosférických drah meteorů	101
1. Methoda pozorování	101
2. Staniční konstanty	103
3. Odečtení úhlů z mapy	105
4. Vlastní výpočet	106
5. Poznámky k určování drah velkých meteorů	109
2,5. Pozorování teleskopických meteorů	110
1. Určování frekvencí	112
2. Určování radiantů teleskopických meteorů	113
2,6. Fotografie meteorů	117
1. Přístroje a fotografický materiál	118
2. Volba pozorovacího programu	120
3. Fotografický program výzkumných ústavů	121
4. Další vývoj meteorické fotografie	122
5. Fotografické přehledky oblohy	124
2,7. Radioelektrické metody výzkumu meteorů	125
1. Princip metody	126
2. Měření vzdáleností meteorů	126
3. Anteny	127
4. Určování frekvencí	129
5. Určování radiantů	130
6. Určování rychlostí	131
7. Studium meteorů užitím spojitě techniky	135
8. Význam radioelektrických metod	135
2,8. Výpočet heliocentrické dráhy meteoru	136
1. Newtonův gravitační zákon	136

2. První zákon Keplerův	137
3. Druhý zákon Keplerův	138
4. Třetí zákon Keplerův	140
5. Dráhová rychlost	140
6. Elementy dráhy	143
7. Pravoúhlé ekliptikální souřadnice	145
8. Určení dráhy meteoru	146
9. Výpočet elementů dráhy	146
10. Výpočet parabolické a hyperbolické dráhy	148
11. Složky rychlosti Země	149
12. Složky geocentrické rychlosti	151
13. Denní aberace	153
14. Odpor vzduchu	156
15. Zenitová atrakce	157
16. Oprava polohy radiantu v gnomonické mapě	161

III. DRÁHY METEORŮ

3.1. Sluneční soustava	163
1. Dráhy planet	163
2. Dráhy planetek	164
3. Dráhy komet	166
3.2. Dráhy meteorických rojů	168
1. První pokusy o určení drah	168
2. Domněnky o mezihvězdných rojích	171
3. Ekliptikální meteorické roje	174
4. Dráhy nejvýznačnějších rojů	177
5. Poruchy	179
6. Tisserandův invariant	181
3.3. Dráhy sporadických meteorů	182
1. Výsledky vizuálních pozorování	182
2. Výsledky, získané moderními methodami	185
3. Proč selhaly starší metody?	189
4. Dráhy meteoritů a bolidů	190
3.4. Závěr	192

IV. VÝZNAČNÉ METEORICKÉ ROJE

4.1. Roje, souvisící s kometami	193
1. Aurigidy	193
2. Lyridy	194
3. Perseidy	195
4. Orionidy a η Aquaridy	196

5. Leonidy	196
6. UMidy	198
7. Andromedidy	198
8. Draconidy	200
9. η Ursidy	203
10. Bootidy	204
11. Tauridy	204
4,2. Roje dosud neznámého původu	205
1. Cygnidy	205
2. Quadrantidy	205
3. Virginidy	206
4. δ Aquaridy	206
5. Arietidy	207
6. ζ Perseidy	207
7. Geminidy	207

V. VZNIK KOMETÁRNÍCH ROJŮ

5,1. První představy o souvislosti meteorů s kometami	209
1. Domněnka Schiaparelliho	209
2. Rozpad Bielovy komety	211
3. Domněnka Bredichinova	212
5,2. Stavba komet	214
1. Hlavní části komety	214
2. Ohon komety	215
3. Koma	215
4. Jádro komety — základní poznatky	216
5. Lyttletonova domněnka o bezjaderné kometě	217
6. Domněnky o složeném jádru	218
7. Whiplův model	219
5,3. Vznik meteorických rojů	221
1. Nahodilý únik meteoru z jádra	221
2. Srážka komety s meteoritem či planetkou	222
3. Slapový rozklad jádra komety	223
4. Ejekce z komet působením vnitřních sil	224

VI. VÝVOJ, STRUKTURA A STÁŘÍ ROJŮ

6,1. Vývoj kometárních rojů	225
1. Ejekční rychlost	225
2. První stadium vývoje: meteorický oblak	226
3. Druhé stadium: meteorické vlákno	229

4. Lokální poruchy meteorického vlákna	231
5. Třetí stadium: meteorický proud	232
6,2. Struktura meteorických rojů	233
1. Odpudivý tlak záření	234
2. Poyntingův-Robertsonův efekt	237
3. Rozpad meteorických dvojčat a shluků	239
4. Vymizení drobných meteorů z roje	241
6,3. Hmota a hustota rojů	243
1. Dosavadní výsledky	243
2. Průměrná vzdálenost mezi meteory	245
6,4. Klasifikace rojů	245
1. Základní vývojová stadia	245
2. Předběžné roztřídění rojů	246
3. Relativní počet rojů různého typu	246
6,5. Stáří meteorických rojů	248
1. Kritéria určování stáří	248
2. Dosavadní výsledky	248
3. Diskuse výsledků	250

VII. SOUVISLOST MEZI METEORY A OSTATNÍMI SLOŽKAMI MEZIPLANETÁRNÍ HMOTY

7,1. Otázka vzniku meteorů	251
1. Početnost kometárních rojů	251
2. Planetkové roje	252
3. Rozdělení a vznik sporadických meteorů	253
7,2. Ostatní složky meziplanetární hmoty	254
1. Komety	254
2. Planetky	255
3. Zvířetníkové světlo	255
7,3. Domněnka o společném vzniku planetek, komet a meteorů	256
Dodatek I. Doba činnosti, geocentrická rychlost a poloha radiantu nej- význačnějších nočních meteorických rojů	259
Dodatek II. Mezinárodní zkratky souhvězdí	260
Stručný seznam doplňující literatury	261
Rejstřík jmenný	263
Rejstřík věcný	265